

Österåkers kommun

kommun@osteraker.se

ann.bisenius@osteraker.se

Rektorn vid Österåkers gymnasium

christina.awerstedt@osteraker.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Österåkers gymnasium
i Österåkers kommun

Tillsyn i Österåkers gymnasium

Skolinspektionen genomför tillsyn i Österåkers kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Österåkers gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 5 och den 6 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Österåkers gymnasium är en kommunal gymnasieskola, centralt belägen i Åkersberga ett par mil norr om Stockholm. Skolenheten leds av en rektor som till sitt stöd har en biträdande rektor och en administrativ chef. Lärarna arbetar i arbetslag som är indelade efter de olika gymnasieprogrammen. Som stöd för arbetslagen finns i varje arbetslag en pedagogisk samordnare och en elevsamordnare. Lärarna är organiserade i olika ämnesgrupper och utvecklingsgrupper. Vid tillsynen hade gymnasieskolan cirka 450 elever.

Österåkers gymnasium bedriver ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet samt introduktionsprogrammen preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik var den genomsnittliga betygspoängen för Österåkers gymnasium 13,8 för de elever som avslutade sin utbildning 2013. Motsvarande betygspoäng för riket var 14,0 för de nationella programmen. Vid en jämförelse av de senaste fyra åren framgår att den genomsnittliga betygspoängen för Österåkers gymnasium är något nedåtgående, från 14,8 år 2010 till 13,8 år 2013. Andelen elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier var 86,6 procent, i princip jämförbar med siffran för riket som var 86,8 procent.

Av de elever som avslutade sin utbildning på de nationella programmen på Österåkers gymnasium år 2013 fick 96,2 procent av eleverna minst betyget Godkänt i Matematik A, 97,5 procent i Engelska A och 98,7 procent i Svenska A. Motsvarande värden var 97,5 procent för estetisk verksamhet, 96,2 procent för idrott och hälsa, 100 procent för Naturvetenskap A, 98,7 procent för Religionskunskap A, 93,7 procent för Samhällskunskap A, 97,4 procent för Svenska B och 86,1 procent för projektarbete.

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2012/13 framgår att andelen elever på de nationella programmen i Österåkers gymnasium som fullföljde sin utbildning inom fyra år var 81,1 procent. Motsvarande andel för riket var 76,7

procent. Skillnaden mellan programmen är relativt stor, med 85,7 procent för naturvetenskapsprogrammet, 83,3 procent för samhällsvetenskapsprogrammet, och 72,2 procent för teknikprogrammet.

Helhetsbedömning

Österåkers gymnasium bedöms i huvudsak fungera väl i förhållande till de områden som har granskats. Skolan har också ett pågående systematiskt kvalitetsarbete med identifierade utvecklingsområden.

Inom skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever men skolans plan mot kränkande behandling och arbetet med skolans ordningsregler uppfyller inte författningarnas krav.

Tillsynen visar även att skolan måste utveckla sina åtgärdsprogram så att insatta åtgärder med särskilt stöd till elever förtydligas och att det också anges hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Tillsynen visar också brister vad gäller elevernas tillgång till psykolog inom elevhälsan och tillgång till skolbibliotek.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Österåkers kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 9 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Österåkers kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det finns ordningsregler som har utarbetats under medverkan av elever och som följs upp vid skolan.
- Se till att det för varje verksamhet finns för en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt innehåller en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller

genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas upp i efterföljande års plan.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av elever och följas upp på varje skolenhet.

I intervju med rektor framkommer att skolan har ordningsregler som är utarbetade för några år sedan och att dessa finns uppsatta på olika ställen i skolan. Enligt rektorn har ordningsreglerna kompletterats i december 2013 efter ett önskemål från elever via klassråd och programråd. I intervju med elever framkommer att de intervjuade eleverna inte anser sig ha medverkat vid utarbetandet av ordningsreglerna. Eleverna framför också att lärarna inte alltid följer ordningsreglerna och att de då förlorar betydelse. Det finns exempelvis ett förbud mot att ta med mat eller dryck in i klassrummen, men vissa lärare gör det ändå, enligt eleverna.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans arbete med ordningsregler.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det för varje verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt innehåller en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas upp i efterföljande års plan. Vidare ska huvudmannen se till att det inom verksamheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling, framgår att planerna ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2013/14. Enligt Skolinspektionens bedömning saknar planen, efter en kartläggning av verksamheten, vilka åtgärder som behöver vidtas för att förebygga kränkande behandling av elever och hur de ska följas upp. I skolans plan mot kränkande behandling saknas även en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. I intervju med elever framgår att eleverna inte har varit delaktiga i utarbetandet av planen.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans arbete med planen mot kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser arbetet med skolans ordningsregler och arbetet mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 5 § och 6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Österåkers kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att det i åtgärdsprogrammen anges elevens behov, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för den elev som har behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska elevens behov framgå samt vilka åtgärder som vidtas och hur de ska följas upp.

I Skolverkets allmänna råd om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd (SKOLFS 2013:8) betonas vikten av att åtgärderna i åtgärdsprogrammet är konkreta och kopplade till kunskapsmålen i läroplanen och till kunskapskraven. Målen behöver även vara möjliga att följa upp och utvärdera. Med följa upp avses ansvarig skolpersonals kontinuerliga arbete med att bedöma om det egna arbetssättet är effektivt eller om det behöver förändras. Med utvärdering avses en systematisk analys och helhetsbedömning av hur kunskapsmålen har uppnåtts och hur åtgärderna har fungerat.

Skolinspektionen har i dokumentstudier konstaterat att de åtgärder som anges i skolans åtgärdsprogram inte alltid är konkret kopplade till kunskapsmål eller kunskapskrav utan ofta är av övergripande art, exempelvis "ge stöd i liten grupp" och "gå på ma- stöd i liten grupp på måndagar och fredagar". Av åtgärdsprogrammen framgår inte heller hur respektive åtgärd ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans arbete med åtgärdsprogram.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen, 9 kap 9 § gymnasieförordningen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Österåkers kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Se till att elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Av skollagen framgår att det för eleverna ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare framgår det av skollagen att elevhälsan främst ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande och att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 f) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund. Av förarbetena framgår vidare att elevhälsa förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver, samt att det i regleringen kompetens ligger ett krav på att den personal som avses ska ha adekvat utbildning.

I intervjuer med rektorn och representanter för elevhälsoteamet framkommer att psykolog endast anlitas vid behov och att psykologen inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet på skolan, utan arbetar uteslutande kring arbetet med utredningar för enskilda elever. I intervju med personal inom elevhälsan framgår att kuratorn i några ärenden anlitat psykolog från landstingets verksamheter. I intervju med elever framkommer att de inte känner till om det finns tillgång till psykolog på skolan.

Skolinspektionens samlade bedömning är att elevernas tillgång till elevhälsa brister genom att skolan saknar psykolog som ingår i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser elevernas tillgång till elevhälsa. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § och 15 kap. 17-18 §§ skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Österåkers kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till ett skolbibliotek. Med skolbibliotek avses en gemensam och ordnad resurs för medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

På Österåkers gymnasium finns en boksamling i cafeterian på skolan. I intervju med rektorn framförs att de borde ha ett samarbete med kommunbiblioteket som ligger nära skolan, men att det nu är varje lärare som måste ta initiativ för att eleverna ska besöka kommunbiblioteket. I intervju med elever framkommer att det är bra att bokbeståndet finns på skolan men att det inte innehåller de böcker som de är intresserade av. De framför vidare att de inte besöker kommunbiblioteket i skolans regi. I intervju med lärare framkommer att de saknar ett skolbibliotek som uppfyller de behov som skolan har i sin pedagogiska verksamhet och att det saknas skönlitteratur och lättlästa böcker för elever som går språkinträdning.

Skolinspektionens samlade bedömning är att eleverna på Österåkers gymnasium inte har tillgång till ett skolbibliotek som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser elevernas tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Sara Rising och Joakim Hagelbäck deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Enhetschef

Kjell Gyllenswärd
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.